

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2012-3-173 (Muafiyet/Menfi Tespit)
Karar Sayısı : 13-07/75-44
Karar Tarihi : 24.01.2013

A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

Başkan : Prof. Dr. Nurettin KALDIRIMCI
Üyeler : Doç. Dr. Mustafa ATEŞ, İsmail Hakkı KARAKELLE,
Dr. Murat ÇETİNKAYA, Reşit GÜRPINAR, Kenan TÜRK

B. RAPORTÖR : Osman Tan ÇATALCALI

C. BİLDİRİMDE BULUNAN : - Efes Pazarlama ve Dağıtım Tic. A.Ş.
Esentepe Mah. Anadolu Cad. No:3 Kartal 34870 İstanbul

- (1) **D. DOSYA KONUSU:** Efes Pazarlama ve Dağıtım Ticaret A.Ş. ile Duvel Moortgat NV arasında akdedilen "İthalat ve Dağıtım Sözleşmesi"ne menfi tespit belgesi verilmesi veya muafiyet tanınması talebi.
- (2) **E. DOSYA EVRELERİ:** Kurum kayıtlarına 13.12.2012 tarih ve 10461 sayılı ile giren bildirim üzerine düzenlenen 15.01.2013 tarih ve 2012-3-173/MM sayılı Menfi Tespit/Muafiyet Raporu görüşülerek karara bağlanmıştır.

F. RAPORTÖRÜN GÖRÜŞÜ: İlgili raporda özetle; Efes Pazarlama ve Dağıtım Ticaret A.Ş. ile Duvel Moortgat NV arasında akdedilen "İthalat ve Dağıtım Sözleşmesi"ne (Sözleşme) 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun (4054 sayılı Kanun)'un 4. maddesi uyarınca yasaklanan sınırlamalar içermesi nedeniyle menfi tespit belgesi verilemeyeceği; Sözleşme'nin 2002 sayılı Dikey Anlaşmalara İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği (2002/2 sayılı Tebliğ) kapsamında sağlanan muafiyetten yararlanmadığı; diğer yandan anılan Sözleşme'ye, 4054 sayılı Kanun'un 5. maddesinde sayılan koşulları taşıması nedeniyle, bireysel muafiyet tanınabileceği kanaat ve sonucuna ulaşıldığı ifade edilmiştir.

G. İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

G.1. Taraflar

G.1.1. Efes Pazarlama ve Dağıtım Tic. A.Ş. (Efpa)

- (3) Anadolu Grubu'na bağlı bir şirket olan Efpa, Anadolu Efes Biracılık ve Malt San. A.Ş. (Anadolu Efes) tarafından üretilen biranın tüm Türkiye'deki dağıtım, pazarlama ve satışını yapan ve %99,997'si Anadolu Efes tarafından kontrol edilen bir teşebbüstür. Efpa bu faaliyetini, ürünlerinin dağıtımını üstlenen 179 bayi ve 28 distribütörle sürdürmektedir.

G.1.2. Duvel Moortgat NV (Duvel)

- (4) Merkezi Belçika'da olan Duvel, uluslararası bir bira üreticisidir. Yılda yaklaşık 800.000 hektolitreye bira üreten teşebbüsün ürünleri 50'nin üzerinde ülkeye ihraç edilmektedir.

G.2. İlgili Pazar

G.2.1. Bira Pazarına İlişkin Bilgiler

- (5) Sözleşme'ye konu ürün biradır. Ülkemizde bira üretimi gerçekleştiren yedi teşebbüs bulunmaktadır. Bunlar Efpa, Bimpaş Bira ve Meşrubat Pazarlama A.Ş. (Bimpaş), Park Gıda ve Meşrubat San. ve Tic. A.Ş., Süral Otelcilik Turizm İşletmeleri A.Ş., İstanbul Gıda

13-07/75-44

ve Turizm A.Ş., Elif Turizm Ticaret ve İşletmeleri A.Ş. ve Feza Turizm İşletmeleri A.Ş.'dir. Diğer yandan sektörün düzenleyici kurumu olan Tütün ve Alkol Piyasaları Düzenleme Kurulu (TAPDK)'na "Alkollü İçki Bildirim"i yapan pek çok ithalatçı teşebbüs de mevcuttur.

- (6) Bira pazarında faaliyet gösteren teşebbüslerin litre cinsinden pazar paylarına Tablo 1'de yer verilmektedir.

Tablo 1 – Bira Pazarındaki Teşebbüslerin 2005-2010 Yılları Arasındaki Litre Bazındaki Pazar Paylar (%)

Firmalar	2005 (%)	2006 (%)	2007 (%)	2008 (%)	2009 (%)	2010 (%)	2011 (%)
Efpa	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
Bimpaş	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
Diğer	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
İthalat	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
Toplam	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

- (7) Yukarıda yer verilen tablodan da görülebileceği üzere, Efpa'nın pazar payı 2005 yılından itibaren istikrarlı bir şekilde %(.....)'den %(.....)'e artmış, buna paralel olarak en büyük rakibi olan Bimpaş'ın pazar payı ise %(.....)'den %(.....)'e gerilemiştir. Bu yıllar arasında diğer teşebbüslerin ve ithal biraların pazardaki payı ise %(.....)'in altında seyretmiştir.

G.2.2. İlgili Ürün Pazarı

- (8) Bira içerdiği alkol oranı ve tüketiciler gözündeki değeri bakımından diğer alkollü içeceklerden ayrılmaktadır. Diğer yandan tüketiciler, birayı her zaman aynı şekilde tüketmemekte, ya daha sonra tüketim için ya da hemen tüketim için satın almaktadırlar.
- (9) Bildirime konu anlaşmanın konusu lisansı Duvel'de bulunan bira ürünlerinin Efpa tarafından Sözleşme'de belirlenen bölge içinde hem açık hem de kapalı noktalarda satılmasıdır. Bu nedenle mevcut dosya bakımından ilgili ürün pazarının tanımlanmasında anlaşma konusu ürünlere tüketicilerin nasıl ulaştığından çok ürünlerin tüketici gözündeki nitelikleri ön plana çıkmaktadır.
- (10) Mevcut dosya bakımından ilgili ürün pazarı "bira" pazarı olarak tanımlanmıştır.

G.2.3. İlgili Coğrafi Pazar

- (11) İlgili coğrafi pazar "Türkiye" olarak belirlenmiştir.

G.3. Yapılan Tespitler ve Hukuki Değerlendirme

G.3.1. Bildirime Konu Sözleşme

- (12) Başvuru konusu anlaşma ile Duvel tarafından Sözleşme konusu ürünlerin satış, dağıtım ve pazarlaması için Efpa'ya münhasır bir bölge¹ tahsis edilmektedir. Böylelikle Efpa Sözleşme konusu ürünlerin satış, dağıtım ve pazarlamasını Türkiye'de yapabilecek tek teşebbüs durumuna gelmektedir.
- (13) Sözleşme'de yer alan diğer sınırlamalar ise Efpa'nın bölge dışına aktif satış yapmasının Duvel'in yazılı onayına bağlanması (Madde 2), Sözleşme'nin süresi boyunca Duvel'e sözleşme konusu ürünleri Efpa'ya tahsis edilen bölgede doğrudan üretmesinin ve/veya dağıtmasının kısıtlanması (Madde 2), Duvel'e Sözleşme'nin süresi boyunca Sözleşme konusu ürünleri aktif olarak satma haklarını başka şahıs, firma veya teşebbüse vermesinin yasaklanması (Madde 2), Efpa'ya Sözleşme konusu ürünleri Sözleşme süresince sadece Duvel'den veya Duvel'in göstereceği bir sağlayıcıdan alma zorunluluğunun getirilmesi (Madde 2) ve Sözleşme sona erdikten sonra Duvel'e ya da iştiraklerinden herhangi birine 12 (on iki) ay süreyle Sözleşme'de tanımlanan bölgede sözleşme konusu ürünleri üretmesinin ve/veya aktif olarak satmasının öncelikle Efpa ile müzakere yapılması şartına bağlanması (Madde 13.2) olarak sayılabilir.

¹ Söz konusu bölge Türkiye Cumhuriyeti ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ni kapsamaktadır (Madde 1).

G.3.2. Menfi Tespit Deęerlendirmesi

- (14) Sözleşme'nin yukarıda sayılan hükümleri 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi çerçevesinde değerlendirildiğinde, sınırlamaların 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi kapsamında yasaklanan sınırlamalar içerdüğinden Sözleşme'ye, 4054 sayılı Kanun'un 8. maddesi uyarınca menfi tespit belgesi verilmesinin mümkün olmadığı kanaatine varılmıştır.

G.3.3. Grup Muafiyeti Deęerlendirmesi

- (15) 2002/2 sayılı Tebliğ'in 2. maddesinde tanımlanan dikey anlaşmaların Tebliğ kapsamında olduğu ve Tebliğ ile sağlanan muafiyetin ilgili pazardaki Pazar payının %40'ı aşmaması durumunda uygulanacağı ifade edilmektedir.
- (16) Başvuru konusu anlaşmada alıcı taraf Efpa olup, Efpa'nın ilgili ürün pazarında 2011 yılı pazar payı %(.....)'dir. Dolayısıyla Sözleşme'nin 2002/2 sayılı Tebliğ ile tanınan muafiyetten yararlanamayacağı açıktır.

G.3.4. Bireysel Muafiyet Deęerlendirmesi

G.3.4.1. Malların Üretim veya Dağıtım ile Hizmetlerin Sunulmasında Yeni Gelişme ve İyileşmelerin ya da Ekonomik veya Teknik Gelişmenin Sağlanması

- (17) Efpa ile Duvel arasındaki anlaşma 4054 sayılı Kanun'un 5. maddesinin (a) bendinde yer verilen koşul çerçevesinde incelendiğinde, Sözleşme ile birlikte lisansı Duvel'e ait olan bira çeşitlerinin ilk defa Türkiye pazarına gireceği ve Efpa'nın yaygın dağıtım ağı sayesinde ürünün tüm Türkiye'de yeni bir dağıtım ağı kurulma maliyetine katlanılmaksızın satılabileceği söylenebilir. Diğer yandan Duvel'in ürünlerinin sadece Efpa tarafından satışa sunulabilecek olması Efpa'nın bu ürünleri daha aktif bir şekilde pazarlamak için yoğunlaşmasına olanak sağlayarak dağıtımın daha etkin bir şekilde yapılmasına katkı sağlayabilecektir.
- (18) Yukarıda yer verilen açıklamalar çerçevesinde, Sözleşme'nin 4054 sayılı Kanun'un 5. maddesinin (a) bendinde yer verilen koşulu sağladığı kanaatine varılmıştır.

G.3.4.2. Tüketicinin Bundan Yarar Sağlaması

- (19) Efpa ile Duvel arasındaki anlaşma 4054 sayılı Kanun'un 5. maddesinin (b) bendinde yer verilen koşul çerçevesinde incelendiğinde, daha önce Türkiye'de satılmayan yeni ürünlerin Sözleşme ile birlikte Türkiye'de satılmaya başlanacağı anlaşılmaktadır. Bu durum ise tüketicilerin tercih seçeneklerini çoğaltmak suretiyle Sözleşme'den tüketicilerin de yarar sağlamasına yol açacaktır. Dolayısıyla, Sözleşme'nin 4054 sayılı Kanun'un 5. maddesinin (b) bendinde yer verilen koşulu sağladığı kanaatine varılmıştır.

G.3.4.3. İlgili Piyasanın Önemli Bir Bölümünde Rekabetin Ortadan Kalkmaması

- (20) Efpa ile Duvel arasındaki anlaşma 4054 sayılı Kanun'un 5. maddesinin (c) bendinde yer verilen koşul çerçevesinde incelendiğinde, Sözleşme'de Duvel'e ürünlerini belirlenen bölgede sadece Efpa'ya sağlaması yükümlülüğünün getirildiği ve Sözleşme sona erdikten sonra Duvel'e sınırlı bir rekabet yasağı getirildiği görülmektedir.
- (21) Sözleşme'nin 13.2. maddesi ile Sözleşme sona erdikten sonra Duvel'e getirilen 12 aylık rekabet etmeme yükümlülüğü, mutlak bir rekabet etmeme yükümlülüğü olmayıp, maddede belirtilen koşulları sağlaması durumunda Duvel'in Türkiye'ye lisanslı ürünlerini 12 aylık süreden önce de pazarlaması mümkündür.
- (22) Bildirim formunda söz konusu sınırlamaların;
- a. *“Alkollü içkiler açısından önemli yasakların bulunduğu Türkiye bira pazarına yeni bir ürünün girişi ve tutundurulması için yapılan masrafların bir ölçüde geri kazanılması,*
- b. *Anlaşma konusu Duvel markası ile ilgili 3 yıllık süreçte Efpa tarafından yaratılacak*

brand equity'nin hiçbir masraf yapmadan Efpa'nın rakiplerinden birisinin portföyüne girmesi ihtimaline karşı Efpa tarafından pozisyon alınabilmesi,

- c. *Alınacak en muhtemel pozisyonun yurt dışı menşeli yeni bir Premium bira markası getirmek ve bunun için de yaklaşık 9-12 ay arasında süre alacak şekilde sıfırdan başlatılacak bir müzakere sürecine girmek durumunda kalması,*
- d. *Lisans Anlaşması'nın sona ermesinden sonraki dönem için öngörülen bu rekabet yasağının, bira pazarını rakiplere kapanmasına neden olma gücü bulunmaması,*
- e. *Bahse konu kısıtlamanın hedefindeki etkilenen pazar olan Premium bira segmentinin toplam bira pazarı içindeki payının çok küçük olması"*

nedeniyle ilgili pazarın önemli bir bölümünde rekabetin ortadan kalkmasına neden olmayacağı açıklanmıştır.

- (23) Yukarıda yer verilen sınırlamaların bira pazarında veya bu pazarın önemli bir bölümündeki rekabeti ortadan kaldıracak nitelikte olmadığı kanaatine varılmıştır. Nitekim alıcılara münhasır bir bölge tahsis edilmesi ve satıcının bu bölgeye yapacağı satışların sözleşme sona erdikten sonra makul bir süre için kısıtlanmasının dağıtım anlaşmalarının etkinliğini artırıcı hükümler olduğu söylenebilir.
- (24) Değnilmesi gereken bir başka husus ise Sözleşme konusu ürünlerin "Premium Bira" segmentine hitap eden ürünlerdir. Duvel tarafından üretilen bira ürününe Avrupa'da rakip olan diğer markalar ise Leffe, Hoegaarden ve Guinness olarak sıralanabilir. Dosya içeriğinde yer alan Efpa tarafından yapılan açıklamalardan; Duvel'in kendi pazarında güçlü rakipleri olduğu anlaşılmaktadır.
- (25) Dolayısıyla Duvel'in Türkiye'de münhasıran sadece Efpa tarafından satılacak olmasının bira pazarına olan etkisinin, yurt dışı pazarlarında aynı segmentte yer alan daha pek çok marka biranın Türkiye'ye girme potansiyelinin bulunması ve Türkiye'de premium bira segmentinin toplam bira pazarına oranının yaklaşık % (.....) olması nedeniyle oldukça sınırlı olacağı anlaşılmaktadır.
- (26) Yukarıda yapılan açıklamalar ışığında Sözleşme'nin taraflarına getirilen sınırlamalar neticesinde bira pazarının önemli bir bölümünde rekabetin ortadan kalkmayacağı kanaatine varılmıştır.

G.3.4.4. Rekabetin (a) ve (b) Bentlerindeki Amaçların Elde Edilmesi İçin Zorunlu Olandan Fazla Sınırlanmaması

- (27) Efpa'ya münhasır bir bölge tanınmaması durumunda Efpa Duvel ile bir anlaşma yapmaktan kaçınabilecek ve bunun sonucunda da tüketicilerin Duvel tarafından üretilen ürünlere erişimlerinin kısıtlanması sonucunu doğurabilecektir. Benzer şekilde Efpa'nın Sözleşme'de belirlenen bölgenin dışına satış yapmasının yasaklanması Duvel'in Türkiye pazarına girmesini de engelleyebilecektir. Bu nedenle taraflar arasında akdedilen sözleşmede yer alan rekabeti sınırlayıcı hükümlerin bira dağıtımında yeni gelişme ve iyileşmelerin ya da teknik gelişmenin sağlanması ve tüketicilerin yarar sağlaması için gerekli olandan fazla oranda rekabeti sınırlayıcı olmadığı ve 4054 sayılı Kanun'un 5. maddesinin (d) bendinde yer alan koşul olan "*rekabetin (a) ve (b) bentlerindeki amaçların elde edilmesi için zorunlu olandan fazla kısıtlanmaması*" koşulunu da sağladığı kanaatine ulaşılmıştır.

H. SONUÇ

(28) Düzenlenen rapora ve incelenen dosya kapsamına göre;

- 1- Efes Pazarlama ve Dağıtım Ticaret A.Ş. ile Duvel Moortgat NV arasında akdedilen "İthalat ve Dağıtım Sözleşmesi"ne 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 4. maddesi ile yasaklanan sınırlamalar içermesi nedeniyle, aynı Kanun'un 8. maddesi çerçevesinde menfi tespit belgesi verilemeyeceğine,
- 2- Alıcı tarafın ilgili pazardaki payının 2002/2 sayılı Dikey Anlaşmalara İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği'nde öngörülen eşiği aşması nedeniyle, Sözleşmenin bahse konu Tebliğ kapsamında sağlanan muafiyetten de yararlanamadığına,
- 3- Bununla birlikte anılan Sözleşme'ye, 4054 sayılı Kanun'un 5. maddesinde sayılan koşulları taşıması nedeniyle, bireysel muafiyet tanınmasına

OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.